

UZASADNIENIE

W skardze z dnia 17 listopada 2017 roku E. R. wniosła o wznowienie postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Okręgowym w Łodzi z powództwa T. T. o zapłatę (sygnatura akt II C 680/16), zakończonej prawomocnym wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 roku i zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu E. R. wskazała, iż pismem z dnia 8 czerwca 2017 roku, z uwagi na swoją chorobę, wniosła o zniesienie wyznaczonego na dzień 13 czerwca 2017 roku terminu rozprawy, przedłożyła także zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego. Jednakże Sąd rozpoznający sprawę, pomimo nieobecności pozwanej i jej pełnomocnika, przeprowadził rozprawę i pominął dowód z przesłuchania pozwanej, a następnie zamknął rozprawę i wydał wyrok, pozbawiając E. R. możliwości obrony swych praw. Zdaniem skarżącej okoliczność ta skutkuje nieważnością postępowania i jest podstawą do jego wznowienia, bowiem w przypadku niemożności stawiennictwa strony z uwagi na stan zdrowia, rozprawa powinna ulec odroczeniu (art. 214 § 1 k.p.c.). Jako podstawę prawną skargi E. R. powołała przepis artykułu 401 pkt 2 k.p.c.

Zachowanie terminu do wniesienia skargi E. R. uzasadniła wskazując, iż o wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 czerwca 2017 roku dowiedziała się z otrzymanej w dniu 16 sierpnia 2017 roku korespondencji przesłanej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni M. Z. (skarga o wznowienie k. 2, potwierdzenie odbioru k. 5, pismo z dnia 27.12.2017r. k. 6, pismo z dnia 27.03.2018r. k. 26, potwierdzenie nadania k. 27)

W odpowiedzi na skargę T. T. wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. (odpowiedź na skargę k. 28-29).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwem z dnia 11 stycznia 2016 roku T. T. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i orzeczenie nim, że pozwana E. R. ma zapłacić na rzecz powódki kwotę 108.195 zł wraz z ustawowym odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. (pozew w załączonych aktach sprawy II C 680/16 k. 3-4)

Nakazem zapłaty wydanym w dniu 11 lutego 2016 roku w sprawie II Nc 12/16 w postępowaniu upominawczym, Sąd Okręgowy w Łodzi nakazał E. R., aby zapłaciła T. T. kwotę 108.195 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 6752,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, terminie dwóch tygodni od otrzymania nakazu, albo w tym samym terminie złożyła sprzeciw. (nakaz zapłaty k. 22 załączonych akt sprawy II C 680/16)

Strona pozwana skutecznie wniosła sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i żądając oddalenia powództwa. (sprzeciw k. 32-34)

Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II C 680/16. Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od E. R. na rzecz T. T. kwotę 108.195 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, a nadto kwotę 12.627 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wskazany wyrok uprawomocnił się w dniu 12 lipca 2017r. (wyrok k. 143 załączonych akt sprawy II C 680/16)

W sprawie II C 680/16 E. R. była reprezentowana przez pełnomocnika w osobie adwokata D. K. na podstawie udzielonego mu przez mocodawczynię w dniu 14 stycznia 2016 roku pełnomocnictwa. Pełnomocnictwo w punkcie 8 zawierało upoważnienie do udzielania dalszych pełnomocnictw. Pełnomocnik w imieniu pozwanej wniosł w dniu 5 kwietnia 2016r. sprzeciw od nakazu zapłaty, załączając do niego w/w pełnomocnictwo. (w załączonych aktach sprawy II C 680/16: pełnomocnictwo k. 35, sprzeciw k. 32-34)

W trakcie rozpoznania sprawy II C 680/16 E. R. oraz jej pełnomocnik nie stawili się na żadnym z terminów rozprawy wyznaczonych na: 24 listopada 2016r., 10 stycznia 2017r. i 13 czerwca 2017r. (protokoły k. 84-86, 99, 138 załączonych akt sprawy II C 680/16)

Pełnomocnik strony pozwanej pismem z dnia 25 listopada 2016r. wniósł o przesłuchanie E. R. w ramach pomocy sądowej przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania pozwanej, tj. Sądem Rejonowym w Gdyni. W konsekwencji złożonego wniosku, Sąd Okręgowy w Łodzi na rozprawie w dniu 10 stycznia 2017r. dopuścił dowód z przesłuchania stron i zwrócił się z odezwą o udzielenie pomocy sądowej do Sądu Rejonowego w Gdyni. (wniosek k. 90, protokół rozprawy z 10.01.2017r. k. 99, odezwa k. 114 załączonych akt sprawy II C 680/16)

Na posiedzeniu Sądu Rejonowego w Gdyni wyznaczonym na 24 kwietnia 2017 roku E. R., pomimo prawidłowego doręczenia w dniu 27 marca 2017r. wezwania do obowiązkowego stawiennictwa pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań, nie stawiała się. Nie stawili się również pełnomocnik pozwanej, mimo otrzymania w dniu 20 marca 2017r. zawiadomienia o terminie posiedzenia. Pismem z dnia 29 marca 2017 roku wniósł o odroczenie w/w posiedzenia wyznaczonego na 24 kwietnia 2017 roku, argumentując, iż w tym dniu o godz. 08:30 odbywa się rozprawa przed Sądem Rejonowym Gdańsk- Północ w Gdańsku w sprawie II W 1247/16, zaś o godz. 09:00 odbywa się rozprawa przed Sądem Rejonowym w Sopocie w sprawie o sygn. akt II K 379/13, przy czym w obu powyższych rozprawach uczestniczy w charakterze obrońcy z urzędu. Nadmienił, iż pozwana nie wyraziła zgody na ustanowienie substytutu. (wezwanie k. 118, protokół k. 126, potwierdzenie odbioru k. 125, pismo k. 123 załączonych akt sprawy II C 680/16)

Postanowieniem wydanym na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Gdyni oddalił wniosek o odroczenie posiedzenia oraz pominął dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony. (protokół k. 126 załączonych akt sprawy II C 680/16)

Zarządzeniem z dnia 12 maja 2017 roku został wyznaczony termin rozprawy na 13 czerwca 2017 roku. E. R. zawiadomienie o terminie rozprawy otrzymała w dniu 30 maja 2017r., zaś oraz jej pełnomocnik w dniu 22 maja 2017r. (w załączonych aktach sprawy II C 680/16: zarządzenie k. 128, potwierdzenia odbioru k. 134, 135)

Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2017 roku pozwana oraz jej pełnomocnik nie stawili się. Przewodnicząca zamknęła rozprawę i Sąd odroczył publikację orzeczenia do dnia 20 czerwca 2017 roku. (protokół rozprawy k. 138 w załączonych aktach sprawy II C 680/16)

Pismem datowanym na 8 czerwca 2017 roku pozwana za pośrednictwem pełnomocnika wniosła o zniesienie terminu rozprawy wyznaczonego na 13 czerwca 2017 roku o godzinie 13:45 oraz o wyznaczenie kolejnego terminu - z powodu choroby, na dowód, czego przedłożyła zaświadczenie lekarskie nr (...) z dnia 6 czerwca 2017 roku. Wniosek ten wpłynął do Sądu Okręgowego w Łodzi w dniu 14 czerwca 2017 roku, zatem już po zamknięciu rozprawy. W załączonym do pisma zaświadczeniu lekarskim, wystawionym przez lekarza sądowego w dniu 6 czerwca 2017r. wskazano, że E. R. jest niezdolna do stawienia się w Sądzie w dniach od 6 czerwca 2017 roku do 30 czerwca 2017 roku. (w załączonych aktach sprawy II C 680/16: wniosek k. 140, zaświadczenie k. 141)

Na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wskazanego powyżej wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 czerwca 2017r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 26 lipca 2017 roku, z wniosku wierzyciela T. T., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gdyni M. Z. wszczął postępowanie egzekucyjne. Zawiadomienie o jego wszczęciu zostało doręczone E. R. w dniu 1 września 2017 roku. (w załączonych aktach sprawy Km 381/17: zawiadomienie k. 14, potwierdzenie odbioru k. 25)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią przepisu art. 401 pkt 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź, jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Przepis stanowi jednak, że nie można żądać

wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Jak wynika z art. 409 k.p.c. oraz utrwalonego orzecznictwa Sąd rozpoznaje skargę o wznowienie wyłącznie w granicach zgłoszonych podstaw. Sąd nie jest uprawniony do wykraczania poza wskazane podstawy skargi (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., III UK 5/09, opublikowano: OSNP 2011/1-2/17).

Powołując się w skardze o wznowienie postępowania na nieważność z powodu pozbawienia strony możliwości działania, należy wskazać skutek naruszenia, jakiego konkretnego przepisu strona była pozbawiona możliwości działania (S. Krześ w E. Marszałkowska-Krześ [red.] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz., Legalis 2018).

Skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym, przy czym termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Termin ten zależy od ustawowej podstawy wznowienia, w konsekwencji, czego ocena zachowania trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi musi zostać poprzedzona ustaleniem, czy skarga została oparta na ustawowej podstawie. (por. teza 1 postanowienia Sądu Najwyższego z 21 września 2007 r., V Cz 88/07)

W rozpoznawanej sprawie, wskazaną przez E. R. podstawą wznowienia była nieważność, wynikająca z pozbawienia pozwanej prawa do obrony swoich praw w postępowaniu sądowym, a to poprzez przeprowadzenie w dniu 13 czerwca 2017r. rozprawy, pomimo złożonego w tym przedmiocie wniosku powódki. W niniejszej sprawie skarżąca dowiedziała się o wyroku z zawiadomienia o wszczęciu egzekucji otrzymanego w dniu 1 września 2017r., zaś skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w dniu 17 listopada 2017r. (art. 130² § 2 k.p.c.), zatem termin do jej wniesienia został zachowany.

Formalnie oceniając, pozwana powołuje się, zatem na ustawową podstawę wznowienia, co przesądza o dopuszczalności skargi. Nie oznacza to jednak, że skarga jest zasadna. Analizując tok sprawy II C 680/16 nie sposób uznać, że wymieniona w art. 401 pkt 2 k.p.c. podstawa wznowienia, na którą powołuje się strona, wskazując na pozbawienie możliwości obrony swych praw, istotnie zachodzi.

Na wstępie wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem judykatury podstawa wznowienia postępowania związana z pozbawieniem strony możliwości działania jest tożsama z przyczyną nieważności określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw (postanowienie SN z dnia 16 listopada 2017 r. V CZ 79/17, LEX nr 2447356). Jak wynika z art. 401 pkt 2 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania, jeżeli skutek naruszenia przepisów prawa strona była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała. W przepisie tym jest mowa o pozbawieniu strony możliwości działania, co oznacza, że chodzi o całkowite pozbawienie strony uprawnień procesowych, a nie jedynie o ich ograniczenie. Poza tym chodzi o pozbawienie strony możliwości działania, do którego doszło wskutek naruszenia przepisów prawa. Może ono być następstwem uchybień wynikających z czynności procesowych albo zaniechań sądu względnie przeciwnika procesowego, nie można natomiast o nim mówić, jeżeli strona na skutek własnego działania nie skorzystała ze swoich uprawnień procesowych (postanowienie SN z dnia 30 listopada 2016 r., III CZ 51/16, LEX nr 2188227). Nie wypełnia podstawy wznowienia określonej w pkt 2 art. 401 k.p.c. pominięcie dowodu z przesłuchania powoda w charakterze strony, gdyż może ono być kwalifikowane, co najwyżej, jako uchybienie procesowe, a nie przyczyna nieważności postępowania z racji pozbawienia go możliwości działania w sprawie (postanowienie SN z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZ 60/16, Legalis nr 1580524). Nadto przytoczyć należy stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 25 lutego 2016 r., zgodnie, z którym „skoro w postępowaniu, którego skarga dotyczy, skarżący był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, to nie sposób przyjąć, że doszło w nim do pozbawienia go możliwości działania w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c.” (II PZ 23/15, Legalis nr 1421842).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, nie sposób uznać, by skarga pozwanej zasługiwała na uwzględnienie. E. R. w toku postępowania sądowego o sygnaturze II C 680/16 nie była pozbawiona

możliwości działania, a nadto była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. Niewątpliwie miała możliwość prezentowania i popierania swojego stanowiska, korzystania z przysługujących jej uprawnień procesowych. Mimo prawidłowo doręczonych zawiadomień, ani skarżąca ani jej pełnomocnik nie stawili się na żadnym z wyznaczonych terminów rozprawy.

E. R. podniosła, iż w konsekwencji przeprowadzenia rozprawy w dniu 13 czerwca 2017 roku została pozbawiona możliwości obrony swoich praw poprzez bezzasadne pominięcie przez Sąd dowodu z jej przesłuchania w charakterze strony. Odnosząc się do tego zarzutu należy mieć na uwadze, iż pełnomocnik pozwanej pismem z dnia 25 listopada 2016 roku wniósł o przesłuchanie E. R. w ramach pomocy sądowej przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania pozwanej. Jednakże na posiedzeniu Sądu Rejonowego w Gdyni wyznaczonym na 24 kwietnia 2017 roku, E. R., mimo prawidłowego wezwania pod rygorem pominięcia dowodu z zeznań, nie stawiała się i żaden sposób nie usprawiedliwiła swojej nieobecności. Nie stawił się również pełnomocnik pozwanej, wnosząc o odroczenie terminu posiedzenia. Odnosząc się do tego wniosku, mając na uwadze argumentację powołaną w piśmie z dnia 29 marca 2017 roku, wskazać należy, iż pełnomocnictwo procesowe z mocy samego prawa obejmuje m.in. umocowanie do udzielania dalszego pełnomocnictwa procesowego adwokatowi lub radcy prawnemu, jeżeli uprawnienie takie nie zostało wyłączone w treści pełnomocnictwa (art. 91 pkt 3 k.p.c.). Składając wniosek o odroczenie posiedzenia z przyczyny kolizji terminów, pełnomocnik pozwanej powinien był się liczyć z negatywną decyzją Sądu oraz ze skutkami rezygnacji z ustanowienia substytutu do reprezentowania pozwanej na wyznaczonym na dzień 24 kwietnia 2017 r. posiedzeniu. W powołanych okolicznościach pełnomocnik nie wykazał niemożności ustanowienia substytutu, a twierdzenie, iż E. R. nie wyraziła zgody na tę czynność należy uznać za gołosłowne. Konkludując, wniosek o odroczenie w/w posiedzenia nie zasługiwał na uwzględnienie, bowiem zgodnie z udzielonym przez pozwaną pełnomocnictwem adw. D. K. miał możliwość wyznaczenia substytutu. Pozwana nie stawiała się i nie usprawiedliwiła nieobecności, zaś Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony. Powyższe prowadzi do konstatacji, iż strona na skutek własnego działania nie skorzystała ze swoich uprawnień procesowych.

W uzasadnieniu skargi E. R. powołała się na art. 214 § 1 k.p.c., argumentując, iż zgodnie z powołanym przepisem, wobec przedłożenia przez nią zaświadczenia lekarskiego, rozprawa w dniu 13 czerwca 2017r. powinna ulec odroczeniu. Stosownie do brzmienia przepisu wskazanego w art. 214 § 1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przewyciężyć. Zgodzić się należy, iż przeszkodą na gruncie powołanego przepisu, której nie można przewyciężyć, będzie choroba strony wykazana zaświadczeniem lekarskim i uniemożliwiająca stawienie się w sądzie (por. wyr. SN z 28.11.1997 r., I CKU 175/97, MoP – Zestawienie Tez 1999, Nr 6, poz. 5; wyr. SN z 18.3.1981 r., I PRN 8/81, OSNC 1981, Nr 10, poz. 201). Jednakże należy mieć tutaj na uwadze, że pozwana była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, zaś dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony Sąd pominął na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2017 roku. Nadto skarżąca zdaje się nie dostrzegać, iż złożony w jej imieniu przez pełnomocnika wniosek o zniesienie terminu rozprawy wpłynął do Sądu w dniu 14 czerwca 2017 roku, już po zamknięciu rozprawy. Odnosząc się do tego wniosku podkreślić należy, iż samo złożenie wniosku strony o odroczenie rozprawy nie zwalnia jej z dołożenia należytej staranności w dbałości o własne interesy i uzyskania informacji, czy złożony wniosek został uwzględniony. Z przedstawionego przez pozwaną zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego w dniu 6 czerwca 2017r. wynika, iż była niezdolna do stawiennictwa w Sądzie do dnia 30 czerwca 2017r. Wyrok w sprawie został wydany w dniu 20 czerwca 2017 roku, pozwana miała, zatem czas na złożenie apelacji oraz podniesienie w niej, przedstawianych w niniejszej sprawie, zarzutów o charakterze procesowym.

Konkludując, zdaniem Sądu skarżąca nie wykazała, by z powodu naruszenia przepisów prawa została pozbawiona możliwości działania w zawisłej przed Sądem Okręgowym w Łodzi sprawie II C 680/16, skutkującej koniecznością wznowienia postępowania z powodu jego nieważności. Mając to na uwadze skargę pozwanej uznać należało za niezasadną.

Konsekwencją takiego rozstrzygnięcia jest obciążenie skarżącej, jako strony przegrywającej, obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz T. T. – na podstawie art. 98 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika

w kwocie 5400 zł, ustalone w oparciu o § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016, poz. 1667).